

Nazım Hikmet yazmış ki, «Daha gün o gün değil, derlenip...».

İnsan aslında, ciddi gülmez. Defterin ciddiliğinden söz edilemese de, o da aslında gülmez. Kimyasallarla insan aslında güldürülebilir, ama insan kimyasallarla cidden güldürülemez; böyle bir gülüş, bir tebessümün bile yerini tutmaz.

Tebessüm ki iç rahatlığıdır. «*Theoria*»dan, «*vision*»dan, «*Anschauung*»dan farklı olarak Türkçe «bakma» içtekinin pasif gözlenemez etkinliği değildir; yoksa dağ olurdu, halbuki bakıldığında bağ olur.

Bu içteki meselesi de bir kafa karışıklığıyladır: «İçten dışarıya bakış», «konunun içine dıştan bakış» olarak ifade edilebilir. Örneğin, insan “şu «Güldürüle Defteri» meselesine dışardan baktığımda,” dediğinde içini dışarılamış olur; üstelik yalnızca içteki olarak kendini değil, tümüyle kendini dışlamış olur.

Kendini dışarıda bir nesne olarak görme, bakını bakan değil de bakılan kılma «kendine yabancılaşma»nın bizzat kendisidir. Kentsel yaşam ancak kendine yabancılaşmayla olanaklıdır, orada ne dağ olur, ne de bağ, kendisi olarak insana gereksinim yok gibidir. Pek iyi, insan olmadan, yaşam nasıl olur, dolayısıyla yaşamın kentseli nasıl olur? Bakanın bakılan olması durumunda olduğu üzere, öznenin nesne olarak işlem görmesiyle tabiki.

İnsanın kendisinin bu teorik özne-nesne parçalanması, aslında öznenin nesne olduğu sanrısıdır. İnsan kendini tutamadığında, bu sanrı, o anlık ortadan kalkar. Gülme insanın kendinin aslı olmadığı yanılısamasının ortadan kalktığı, «kopuş» diye adlandırılan kendine gelme anlarında ortaya çıkar. O an «içten» ile «dıştan» birleşir. Kentsel yaşamın temellerini ortadan kaldıran bu birleşme, aynı zamanda da kaçınılmazdır. İnsan ne kadar kaçarsa kaçsın, dönüp baktığında, kendine içi dışı birdir. O halde bu birliğin ortaya çıktığı bu anlar kopuk kopuk ve normal dışı anlar olmalıdır: İnsan normalin dışında anlık olarak gülmelidir.

Gülmenin için dışın birliği olduğu hatırlandığında bir meslek olarak güldürmenin iç içe ya da

Güldür, Güldür! Güldürüle Defteri!

dış dıŖa gemiŖ bir yabancılaŖmalar silsilesi olduğu fark edilir, Güldüren güldürmeyi bir iŖ olarak, yani kendine yabancılaŖarak yapıyorsa, kendini sanrısız olarak nesneleŖtirerek, gülenin nesnelik sanrısını ortadan kaldırıyordu. Güldürünün kentsel olarak kabulü, ancak, sanrının ortadan kalkması durumlarının birer anomali olarak anlık kopuŖlar sanrısını doğurmasıylaadır. Bu kopuŖ sanrısının tam da onun doğurulacağının beklendiği yerde ortadan kaldırılması Bertold Brecht'in «yabancılaŖma efekti» dediğine karŖılık geliyor olabilir.

Üzerine güldürü yazılan defter olabilseydi insan, nasıl gülerdi bu duruma?

Güldür, güldür güldürüle defteri!

Türkali Mah., BeŖiktaŖ